

Dagsetning: 11.09.2020
Málsnúmer: 2008126/15.0

Samgönguráðuneytið

Umsögn um breytingar á hafnalögum

Efni: Áform um frumvarp til laga um breytingu á hafnalögum.

Í tilkynningunni er úrlausnarefnið tilgreint í aðalatriðum sem breyting vegna innleiðingar reglugerðar ESB nr. 352 frá 2017 m.a. vegna fjárhagslegs gagnsæis hafna, jafnræðis aðila, samráðs við hagsmunaaðila og notendur auk skilyrða fyrir veitingu þjónustu í höfnum. Þá er einnig verið að skoða gjaldtöku vegna fiskeldis.

Fjarðabyggðarhafnir tekur undir þau sjónarmið sem hafa komið fram m.a. í umsögn Hafnasambands Íslands um nauðsyn þess að endurskoða ákvæði hafnalaga vegna fiskeldis og bendir á að skoða megi fleiri ákvæði laganna varðandi gjaldtöku hafna, m.a. hvort hafnir geti valið milli þess að miða aflagjöld við verðmæti afla eða þyngd. Þá þarf að laga þá mismunun sem felst í banni við arðgreiðslum byggða á rekstrarformi.

Af hálfu Fjarðabyggðarhafna skal nefnt að þörf er á umfjöllun um breytingar á hafnalögum og tengdum lögum um eftirfarandi atriði.

1. Skilgreiningu á valdheimildum hafna á hafnarsvæðum á sjó vantar tilfinnanlega.
2. Heimildum til handa sveitarfélögum til skattlagningar vegna mannvirkja til fiskeldis á skilgreindu hafnarsvæði. Um væri að ræða heimild sem leiðir til að kvíar og aðrar manngerðar eignir innan skilgreinds hafnarsvæðis í sjó séu skattskyldar rétt eins og önnur mannvirki á landi. Ekki er ljóst af hverju slík gjaldheimild er ekki til staðar eins og er með aðrar manngerðar eignir innan sveitarfélaga. Ekkert réttlætir slíkan mun þar sem sveitarfélög sem eigendur hafna bera mikla ábyrgð og mögulega kostnað vegna slíkra mannvirkja innan skilgreinds hafnarsvæðis. Þá er spurning um eftirlitsheimildir til handa höfnum vegna fiskeldis í sjó á skilgreindum hafnarsvæðum.
3. Í 17. gr. núgildandi hafnalaga er m.a. heimild til töku vörugjalda og aflagjalda, sbr. b og e liður 1. tölul. 2. mgr. 17. gr laganna. Í reglugerð nr. 835/2020 er hafnarsvæði Fjarðabyggðahafna skilgreint þannig að öll starfsemi fiskeldis fellur innan hafnarsvæðis og það verður ekki skilið öðruvísi að mati Fjarðabyggðarhafna en að það sé heimilt að taka vörugjald af umskipun fódurs í höfnum sínum án þess að komið sé að landi sbr. dreifingu fódurs hjá fiskeldisfyrirtækjum í kvíar innan skilgreinds hafnarsvæðis. Sama gildir um heimild til töku aflagjalds af fiski og seiðum sem flutt eru í eða úr eldiskvíum á hafnarsvæði. Fjarðabyggðarhafnir telja þó rétt að kveðið sé skýrt á um þessa heimild til gjaldtöku í lögum. Þá mætti skilgreina betur í lögnum hvað telst vera hafnarsvæði og hvort eigi að vera munur á hafnarsvæði á landi og í sjó.

4. Þá taka Fjarðabyggðarhafnir undir með Hafnasambandi Íslands að skýra þurfi hvaða skilyrði skuli vera fyrir hendi til þess að hafnir falli undir og verði hluti af samevrópska flutninganetinu. Þá er það algerlega óljóst hvað slíkt hefur í för með sér og hvernig tilkynnt sé um slíka stöðu. Það þyrfti að kynna þetta betur og hugleiða út frá sérstöðu íslenskra hafna.
5. Þá er rétt að huga að 16. gr. núverandi hafnalaga. Hún samrýmist ekki því að um frjálsa samkeppni sé að ræða milli hafna og mismunar gróflega höfnum eftir því hvert er rekstrarform viðkomandi hafna. Er því lagt til að fyrsti málslíður 16. gr. núverandi hafnalaga falli niður og að sveitarfélög falli undir heimild 19. gr. til arðgreiðslu þannig að ekki sé gerður munur á rekstrarformi samkvæmt 8. gr. laganna. Í greinargerð með 16. gr. nógildandi hafnalaga kemur fram að þetta ákvæði sé sett til að tryggja að hafnir í eigu sveitarfélaga geti ekki tekið út arð. Er ekki ljóst af hverju sveitarfélög megi ekki fá arð af þessu tiltekna rekstrarformi. Er þetta mismunun milli rekstrarforma sem og sveitarfélaga þar sem að þegar eru til staðar fordæmi þar sem sveitarfélög í öðru rekstrarformi greiða sér arð af rekstri sinna hafna.

Fjarðabyggðarhafnir sem samanstanda af átta aðskildum hafnarsvæðum eru einhverjar stærstu hafnir landsins og í mikilli samkeppni við aðrar hafnir. Þá njóta Fjarðabyggðarhafnir engra ríkisstyrkja. Það er því ansi ankannalegt að eiganda Fjarðabyggðarhafna, Fjarðabyggð, sé ekki treyst betur sem rekstraraðila en raun ber vitni.

Fjarðabyggðarhafnir taka undir með Hafnasambandi Íslands að mikilvægt sé að tryggja höfnum landsins traustan lagagrundvöll sem geri þeim án flókins regluverks og verulega aukins kostnaðar kleift að sinna hlutverki sínu í samgöngukerfi landsins. Í samanburði við stærstu flutningahafnir í Evrópu er starfsemi íslenskra hafna því annars vegar umfangsminni og hins vegar ætlað að sinna fjölbreyttri starfsemi. Er því mikilvægt að hugað sé að sérstöðu íslenskra hafna og að ný ákvæði hafnalaga falli vel að íslensku umhverfi og hlutverki hafna þannig að þær hafi tækifæri til vaxtar og aukinnar starfsemi sem styðji við efnahagslíf og samgöngur á Íslandi. Er í þessu sambandi rétt að minna á heimildir til undanþágu í evrópsku regluverki sbr. t.d. það að aðildarríki geta ákveðið að reglugerðin gildi ekki um hafnir við sjó sem staðsettar eru við ystu svæði samkvæmt 349. grein sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins.

Karl Ottar Pétursson

Bæjarstjóri

